

Samfélagsfræði

Kennarar: Esther Inga Níelsdóttir og Eygló Pétursdóttir

Nemendur: 40 nemendur

Tímafjöldi: 2 kennslustundir á viku

Undir þessa grein heyra eftirtalin svið: saga, landafræði, þjóðfélagsfræði, trúarbragðafræði, lífsleikni, heimspeki og siðfræði. Greinin fjallar um samfélög og menningu á gagnrýninn og upplýsandi hátt. Skylda hvers samfélags er að fræða nemendur um jafnrétti, mannréttindi, umhyggju og virðingu fyrir sjálfum sér og öðrum.

Nauðsynlegt er að þroska hæfni nemenda til að eiga í innihaldsríkum samskiptum við aðra svo sem við fjölskyldu, og að mynda ný tengsl við breytilegar aðstæður .

Rætur og menntagildi má útskýra á eftirfarandi hátt:

1. Hæfni til að skilja umhverfið, samfélagið og söguna til að víkka reynsluheim nemenda.
2. Hæfni nemenda til að átta sig á eigin sjálfsmynd til að víkka út hugarheim nemenda.
3. Hæfni til að mynda og þróa tengsl við aðra og hvetja til þátttöku í félagsheimi sínum.

Markmið samfélagsgreina er að stuðla að skilningi á grundvallarviðhorfum okkar til umhverfis, auðlinda, menningar og sögu. Að nemendur tileinki sér réttisýni og ábyrgð og gildismat sem byggir á hæfni til að setja sig í spor annarra.

Hver fræðigreinin innan samfélagsgreina gegnir ákveðnu hlutverki.

Sögukennsla byggir á heimildum um sögu og samfélög frá fortíð til okkar tíma. Trúarbragðafræði á að auka skilning á ríkjandi trúarbrögðum með umburðarlyndi og víðsýni að leiðarljósi. Landafræð fjallar um breytileg lífsskilyrði fólks í heiminum.

Siðfræði eflir siðvit og fjallar um siðferðileg álitamál. Þjóðfélagsfræði fjallar um það þjóðfélag sem við búum í og samskipti okkar við umheiminn. Henni er ætlað að styrkja ábyrgð og frumkvæði nemenda á skapandi hátt. Lífsleikni svarar spurningum hvað varðar reynsluheim, hugarheim og félagsheim nemenda.

Hæfniviðmið í samfélagsgreinum eru þrískipt:

1. Reynsluheimur m.a. : Siðferði, saga Íslands, saga heimsins, fjölmening, gagnrýnin hugsun, menningarläsi og lýðræði.
2. Hugarheimur m.a.: Sjálfsvitund, manngildi, jafnrétti, menntun, staðalmyndir, framsýni, tilfinninganæmi og gagnrýnin hugsun.
3. Félagshæimur m.a.: Borgaravitund, samfélagsreglur, borgaralegar skyldur, mannréttindi, tjáning, samræða og sáttfýsi.

Áherslur:

Í samfélagsfræði í 10. bekk er lögð áhersla á að nemendur sýni sjálfstæði og beri ábyrgð á eigin námi. Í því felst meðal annars að þeir sýni sjálfstæði í verkefnavinnu og séu duglegir að afla sér upplýsinga af veraldarvæfnum og öðrum miðlum. Í kennslustundum þjálfast nemendur í samvinnu, ígrundun og rökræðum sem á að leiða til betri skilnings. Nemendur í 10. bekk nota spjaldtölvur í námi sínu og munu möguleikar hennar vera nýttir sem frekast getur. Kennt verður í lotum þar sem fengist er við ákveðna námsþætti í afmarkaðan tíma. Í upphafi lotu fá nemendur yfirlit yfir markmið hennar og skipulag.

Í töflunni hér fyrir neðan má sjá þau hæfniviðmið sem unnið er eftir, hvaða kennsluhættir eru viðhafðir og hvernig námið er metið. Í lotum í Mentor er að finna nánari lýsingar á tilhögun þeirra viðfangsefna sem nemendur fást við.

Komið er til móts við mismunandi þarfir nemenda með ýmsum hætti. Þeir sem þurfa aukna námsaðstoð vinna samkvæmt einstaklingaáætlunum eða námskrám sem umsjónar- eða faggreinakennari setur upp í samráði við foreldra. Það sama á við um þá nemendur sem geta tekist á við flóknari eða viðameiri viðfangsefni.

	Hæfniviðmið	Kennsluhættir	Námsmat
Reynsluheimur	<p>Nemandi getur:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sýnt fram á mikilvægi þess að bera virðingu fyrir sjálfum sér og öðrum. Skilið og velt fyrir sér samhengi samfélags, stjórn mála, trúarbragða og lífsviðhorfa á ýmsum stöðum og tímum. Fjallað um stöðu Íslands í alþjóðasamfélaginu í ljósi breytilegrar menningar og lífsviðhorfa. Aflað sér upplýsinga um samfélagsmálefni og nýtt sér þær í samræðum og/eða texta. Rökrætt mikilvæg hugtök sem notuð eru um menningu og samfélagsleg málefni Geri sér grein fyrir hlutverki heimilda og geti sýnt fram á þekkingu á ýmis tímabil og þróunarferla.. Geti gefið skýringar á og rætt um þróun íslensks þjóðfélags og greint hvernig sagan hefur mótast. 	<ul style="list-style-type: none"> Nemendur lesa bókina <i>Á ferð um samfélagið</i> og ræða efni hennar við samnemendur og kennara. Auk þess vinna þeir verkefni í tímum. Í bókinni er fjallað um mismunandi samfélög, siði og menningu. Þá eru kaflar um félagsmótun, fjölskylduna, ástina, stjórn mála og trúarbrögð svo eitthvað sé nefnt. Reynt verður að styðjast við fréttir líðandi stundar sem tengjast umfjöllunarefni tímans hverju sinni. Í tengslum við stjórn mála kaflann er verður farið á Skólalæping. Þar kynnast nemendur störfum Alþingis. Nemendur lesa bókina <i>Styrjaldir og kreppa</i> auk þess sem þeir ræða efni bókarinnar við samnemendur og kennara. Þá vinna þeir ýmis verkefni tengd efni bókarinnar. 	<p>Bókin: Á ferð um samfélagið.</p> <ul style="list-style-type: none"> Viðtal við foreldra Glæruverkefni um Yanomama fólkið Hópverkefni um félagsmótun Verkefnið mín neysla Paraverkefni um barnabréðkaup Einstaklingsverkefni um fjölskylduna Verkefnið ást hvað er það Hópverkefni um atvinnuvegi á Íslandi Rökræður Paraverkefni um trúarbrögð Afbrotaverkefni Verkefni um alþjóðasamfélagið og Ísland Verkefni um mannréttindi

	<ul style="list-style-type: none"> • Fengist við og greint viðfangsefni sem snerta trú, lífsviðhorf og siðfræði. • Sýnt fram á læsi á frásagnir , hefðir og hátíðir. • Geri sér grein fyrir hlutverki og margbreytileika fjölskyldna á mismunandi menningarsvæðum. • Geti rökrætt tengsl velferðarsamfélagsins við stjórnmal og atvinnulíf. • Geti tekið ábyrga afstöðu í eigin fjármálum og neyslu. 	<p>Bókin fjallar um 20. öldina og er sjónum einkum beint að síðari heimstyrjöldinni og þeim áhrifum sem hún hafði á Ísland og heimsbyggðina alla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Áhersla er lögð á að nemendur taki virkan þátt í umræðum í kennslustundum. Þá er sérstök áhersla lögð á að þeir beri virðingu fyrir samnemendum og kennara í samræðum og rökræðum 	<p>Bókin: Styrjaldir og kreppa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heimildaverkefni um Titanic • Verkefni um frásagnir úr fyrri heimstyrjöldinni • Hópverkefni um Versalasalminginn • Verkefni um stéttarbaráttu á Íslandi • Paraverkefni um Ameríska drauminn • Podcast verkefni • Hópverkefni um þjóðarmorð
Hugarheimur	<ul style="list-style-type: none"> • Tjáð hver hann er i augum sjálfs sín og annarra og útskýrt hvernig sjálfsmýnd hans hefur mótast af umhverfi og aðstæðum. • Rökstutt gildi jákvæðra lífsviðhorfa og gildismats. • Beitt hugtökum um kyn, kynhneigð og kynhlutverk. • Geri sér grein fyrir eigin styrkleikum og veikleikum. • Skilið og gert sér grein fyrir áhrifum fyrirmynda og staðalmynda á mótun sjálfsmýndar. • Geti sett sig í spor annars fólks með ólíkan bakgrunn. 		<ul style="list-style-type: none"> • Leiðsagnarmat
Félagsheimur	<ul style="list-style-type: none"> • Tekið sjálfstæðan þátt í lýðræðislegu samstarfi • Útskýrt með dæmum margbreytileika mannlífsins og ólíkan bakgrunn fólks. Borið virðingu fyrir frelsi og lífsgildum annarra. 		<ul style="list-style-type: none"> • Jafningjamat

	<ul style="list-style-type: none"> • Brugðist við skoðunum annarra á fordómalausán hátt. • Séð og unnið með samfélagsleg og siðfræðileg málefni frá mismunandi sjónarhólum. • Rökrætt stöðu sína, réttindi og skyldur í þjóðfélaginu og tengsl við alþjóðasamfélagið. • Þekki almenn mannréttindi og geti rökrætt gildi jafnréttis. • Sýnt sjálfsaga og virðingu í mannlegum samskiptum við ólíka einstaklinga. • Útskýrt gildi reglna í samfélaginu í samskiptum fjölskyldu eða vinahóps. 		
--	--	--	--

Námsgögn:

Á ferð um samfélagið
Styrjaldir og kreppa
Atburðir líðandi stundar
Ýmis önnur verkefni frá kennara